

Náuka o ohováraní

*V tej chvíli sa mu rozviazal spútaný jazyk
a správne rozprával.
(Mk 7, 35)*

Veľmi by sa žiadalo, aby o každom z nás bolo možné povedať to, čo hovorí Evanjelium o hluchonemom, ktorého Kristus uzdravil – že *hovoril dobre*.

Nemohli by nám však správne vyčítať, že hovoríme z l e – zvlášť, keď sa zaoberáme našim blíznym? Väčšina kresťanov rada kritizuje, očierňuje a posudzuje. Je to dnes najrozšírenejšia chyba – chyba, ktorá všade privádza bolestné rozdelenie a zmätok. Kiežby Boh službou svojho anjela dal nám ten zázračný uhlík, ktorým by mohol očistiť jazyky všetkých ľudí tak, ako boli kedysi očistené ústa Proroka!

Koľko zla by zmizlo z povrchu zeme, keby sme sa zbavili ohovárania! Kiež by som vás mohol naplniť tak veľkým odporom k tomuto hriechu, žeby ste ho navždy zavrhlí! Preto vám chcem dnes povedať: 1. Čo je to ohováranie? 2. Aké sú príčiny a účinky? 3. Nakoniec, ukážem vám, že krivdu spôsobenú ohováraním treba napraviť.

I.

Ohovárať znamená toľko, ako vyjavovať chyby a omyly blížneho za účelom poškodenia jeho mienky. Tento hriech možno spáchať rozličným spôsobom.

1. Ohovárania sa dopúšťa ten, kto blížnemu vyčíta čosi nespravodlivo, alebo mu pripisuje chybu, ktorú nemá. Tento druh ohovárania nazývame osočovaním. Lebo musíte vedieť, že ohováranie od osočovania delí neraz iba malý krok, vzdialenosť medzi nimi je malá. Lebo ľudia, keď počujú o blížnom čosi zlé, tak to zveličujú, a keď vec prejde jazykmi niekoľkých osôb, už nie je tým istým – a ten, kto ju prvý povedal, nespoznal by ju, toľko v nej urobili zmien a dodatkov. A preto mám pravdu, keď tvrdím, že ten, kto ohovára človeka, skoro vždy sa ukazuje ako osočovateľ, a každý osočovateľ je podlý. Jeden z Otcov hovorí, že ľudí, ktorí ohovárajú, bolo by treba vyhnáť z ľudskej spoločnosti ako divé zvieratá.

2. Ďalej. Ohovárania sa dopúšťa ten, kto zveličuje zlo, ktorého sa dopustili blížni. Blížnemu sa pošmykla noha, a vy, namiesto toho, aby ste jeho pád zakryli plášťom lásky, ešte zveličujete jeho rozmery v rozprávaní. Robotník si chvíľu odpočinie a vy hneď hovoríte, že je to lajdák, lenivec, ktorý okráda svojho chleboдаря. Stáva sa, že si niekto odtrhne stravec hrozna na poli alebo ovocie v sade – čo samozrejme nemá robiť – a vy hneď o tom hovoríte ľuďom: že je to zlodej, pred ktorým sa treba mať na pozore. Pekne hovorí na túto tému sv. František Salezský: Nemožno vyhlasovať, že ten alebo onen je opilcom alebo zlodejom, iba preto, že ste ho videli raz opitého alebo raz siahol po cudzom vlastníctve. Noe i Lót sa náhodne opili jeden raz; a predsa ani jeden, ani druhý neboli opilcami. Sv. Peter nebol rúhačom, hoci raz zaprel Krista. A teda osoba, ktorá sa dopustila previnenia jeden raz – a hoci aj niekoľko rás – nemôže byť považovaná za notorika. Šimon Malomocný, keď videl pri nohách Krista Pána plačúcu Magdalénu, hovoril: *Keby tento človek bol prorokom, vedel by, že táto žena je hriešnica*. A veľmi sa pomýlil, keď takto tvrdil, lebo Magdaléna už nebola hriešnicou, ale svätou kajúcnicou, ktorá získala odpustenie hriechov. Pyšný farizej sa nahlas vychvaľoval vo svätyni svojimi dobrými skutkami, pričom ďakoval Bohu, že nie je cudzoložníkom, nespravodlivým človekom ani zlodejom, *ako ten mýtnik*. – Ale pomýlil sa, lebo v tej chvíli mýtnik už bol ospravedlnený. Milosrdenstvo Božie je také veľké, že v jednej chvíli

odpúšťa kajúcnikom najťažšie hriechy a preto nemôžeme tvrdiť, že ten, kto bol včera hriešnikom, je ním aj dnes.

3. Ohovárania sa dopúšťa aj ten, kto bez dostatočného dôvodu vyjavuje skrytý omyl alebo vinu blížneho. Kto koná týmto spôsobom, zvlášť proti čnosti lásky, ktorú Boh tak vrúcne odporúča. Nakoniec zdravý rozum hovorí, že to, čo nám nie je milé, nemáme robiť blížnemu. Bolo by nám príjemné, keby ktosi hovoril ľuďom o našich tajných omyloch? Dobré meno je cennejšie ako majetok, a toto meno hynie, ak odhaľujeme skryté omyly jednotlivcov alebo rodín.

4. Ohováranie je, keď si niekto vysvetľuje skutky blížneho vo svoj neprospech. Sú ľudia, ktorí ako opilci najlepšiu vec premieňajú na otravu. Úbohý je človek, ktorý sa dostane na jazyky ohovárajúcich, lebo je ako zrno, ktoré padlo medzi mlynské kolesá: bude rozpučený a roztrhaný na kúsky. Zlostní ľudia nám pripisujú neraz najhoršie zámery, ktoré nám nikdy ani len nenapadli. Ak sa nábožne modlíme a plníme si povinnosti našej svätej viery, často nás nazývajú pokrytcami a hovoria, že sme anjelmi v kostole, ale diabliami v dome. Keď konáme dobré skutky, myslia si, že sa riadime pýchou, že chceme, aby nás videli a chválili. Ak sa stránime sveta, tak nás nazývajú podivínmi, hovoria o slabosti a temnote mysle, šetrnosti – skúposti. Jazyk ohovárajúceho, ktorý sa zavŕta do najlepšieho ovocia, vidí zlo dokonca v najšľachetnejších skutkoch. To je húsenica, ktorá chodí po najkrajších kvetoch a pokrýva ich odporným slizom.

5. Neraz sa možno dopustiť ohovárania dokonca mlčaním. V našej prítomnosti chvália nejakú osobu, ktorú poznáte. Vy na to nič nehovoríte, alebo ju chváľte skromne. Z vášho mlčania ľudia si urobia záver, že viete o nej čosi zlé. Niekedy sa dopúšťame ohovárania dokonca súcitom. „Škoda – ktosi napríklad hovorí – že tá osoba sa dala zviest'. Nemôžem tomu uverit'“. Sv. František nazýva takéto ohováranie otrávenou strelou, ktorú niekto namáča do olivového oleja, aby tým lahodnejšie ranila. Kto sa významne usmieva, potriasa hlavou, kto hovorí „ale“, ten neraz tiež veľmi škodí dobrému menu blížneho.

Najtrpkším vo svojich následkoch je ohováranie vtedy, keď ktosi donáša druhému to, čo o ňom hovoril ktosi iný. Tu je totiž začiatok nenávisťi, pomsty, hnevu, ktorý neraz trvá do smrti. Preto Duch Svätý umiestňuje takéto donášanie medzi sedem vecí, ktoré sa oškľivia Bohu.

Hľa, koľkými spôsobmi sa možno prehrešiť ohováraním. A teraz s rukou na srdci sa spýtajte sami seba, či tu nemáte žiadnu vinu.

Keď nás budú ľudia nesprávne obviňovať a ohovárať, odovzdajme sa Bohu a nepomstíme sa. Sv. František Salezský s úplným pokojom v duši trpel, keď ho nespravodlivo ohovárali, keď mu vyčítali, že spôsobil smrť istého človeka, so ženou ktorého mal udržiavať nemravný vzťah. Svätec mohol dokázať svoju nevinnosť, ale sa rozhodol, že obranu ponechá Bohu. Strašnou skúškou sú tieto osočovania – Boh ich zosiela iba na vyvolených, lebo nedokonalí ľudia by ich nezniesli: mohli by im iba uškodiť.

Ohováranie, očierňovanie a nactiutfrhanie môžu byť smrteľným hriechom. To závisí od výčitiek, ktoré adresujeme druhému, čiže od matérie, a tiež od postavenia, aké ohováraná osoba zastáva. Väčším hriechom je, keď ktosi ohovára predstavených, ako keď očierňuje súkromných ľudí. Väčším hriechom je ohovárať otca, matku, ženu, muža, bratov, sestry a vôbec príbuzných, ako celkom cudzie osoby. Že hovoriť o služobníkoch Cirkvi, o duchovných osobách, je hriechom oveľa väčším, lebo z toho vyplývajú škody pre vieru, lebo sa týmto spôsobom ubližuje kňazskému charakteru. A preto hovorí Duch Svätý skrze Proroka: *Kto sa vás dotkne, dotkne sa zrenice môjho oka*. A teda pohrdanie spôsobené svojim sluhom, Boh stavia na úroveň osobného zneváženia. Aj Pán Ježiš jasne učí: *Kto vami pohŕda, mnou pohŕda*. Nezačínajte si teda s ľuďmi, ktorí zle hovoria o svojich dušpastieroch.

Z hriechov ohovárania sa treba dôkladne vyspovedať a povedať, či sme hovorili o blížnom zle z ľahkomyselnosti, či z nenávisti, alebo z pomsty? Či sme tým chceli poškodiť dobré meno kohosi? Koho sme ohovárali: či predstaveného, či osobu rovnú v postavení, či duchovného, či laika? Pred koľkými osobami sme ohovárali? – Nech sa nikto neospravedľuje a nezastiera tým, že o chybe blížneho už vtedy vedeli, že aj tak nič nové nebolo povedané. Lebo, či je dovolené slabú a chorú osobu zhodiť do priepasti, nad ktorou stojí, pod zámienkou, že aj tak sama do nej padne? – Ale niekto sa ešte vyhovára: „Povedal som to priateľovi, ktorý zachová tajmstvo“. – Mýliš sa, môj drahý. Sám nezachovávaš sľuby, prezrádzaš tajomstvá, a žiadaš ich zachovanie od iného človeka.

II.

A teraz: aké sú príčiny ohovárania? Jedni ohovárajú zo závidosti – aby uškodili blížnemu v jeho záujmoch. Kupec ohovára kupca, spochybňuje hodnotu jeho tovaru, presnosť váhy. Pracovník, remeselník, myslí o druhom, že ten zle pracuje, že sa iba zabáva a nepracuje, že ľudia sú s ním nespokojní. Tu teda vstupuje do hry osobný zisk a on je príčinou ohovárania.

Inokedy pohnútkou k ohováraniam býva pomsta a osobnou nenávisťou. Ak niekoho nenávidíme, ak niekoho nestrpíme – tak vidíme na ňom samé zlo. Najčastejšie však ohováranie pochádza z ľahkomyselnosti a svrbenia jazyka. Hoci vtedy ono býva menším hriechom, tak predsa vždy je zlom, lebo narúša dobré meno blížneho.

Následky ohovárania sú bolestné, lebo sa zasieva nezhoda, rozdelenie, ničí sa puto priateľstva, sťažuje sa porozumenie, podporuje sa vášeň, hádajú sa rodiny, naplňuje brata roztrpčením proti bratovi, muža proti žene, nevlastného syna proti macoche, atď.

Ohovárania sa týkajú nielen živých, ale i zomrelých – dokonca v hrobe nenechávajú ľudí na pokoji. Niekedy sa hovorí o zomrelých: „To bol opilec, lajdák, zlodej, podvodník, nemravník“. A zatiaľ čo nemožno o živých bez potreby zle hovoriť, tak tým viac si treba vážiť dobré meno zomrelých. Kto vie, či tí, ktorých obťažujeme v hrobe, nezomreli v milosti Božej, a či ich duše nie sú teraz v nebi! Pozerajme na seba, a blížneho nechajme na pokoji. Neprekrúcajme blížnych, lebo sami nie sme oslobodení od omylov. Zlostný jazyk vykonáva na zemi strašné spustošenia – ich veľkosť ukáže Boh až na Poslednom súde. Zvrátený Námán obviňuje pred kráľom celý národ iba preto, že sa mu nepoklonil Mardochej, že bola jeho pýcha podráždená. A keby sa vtedy Boh nebol ujal nevinných, koľko krvi by vyteklo? Kvôli ohováraniam dieťa stráca úctu k otcovi i matke, pracovník k zamestávateľovi, muž upadá do konfliktu so ženou, kupec a robotník strácajú dôveru k svojim odberateľom a zamestnávateľom, a dušpastier nenájde vážnosť a nebudú ho počúvať vo farnosti, čím spôsobujú ohovárači škodu viere i Cirkvi, pričom sa stávajú obyčajne dôvodom záhuby mnohých duší.

III.

Z ohovárania sa nestačí vyspovedať – treba ešte napraviť spôsobené zlo. Tak ako zlodej nedostane odpustenie, dokiaľ nevráti cudziu vec – ak je v stave to urobiť – tak isto i ľudia, ktorí ohovárali iných, musia napraviť krivdy, ktoré spôsobili.

Kto sa dopustil osočovania, ten ho musí odvolať pred tými osobami, ktoré ho počuli. Treba to urobiť, hoci nás budú považovať za podvodníkov a klamárov, hoci by nám to bolo veľmi ťažké.

Kto vyjaviť opravdivé chyby, ten nemôže odvolať to, čo hovoril, lebo by sa dopustil klamstva. Naproti tomu je zaviazaný hovoriť dobre o osobe, ktorej spôsobil krivdu na dobrom mene. Vidíme,

že sa toľko ľudí na svete oddáva ohováraniu a očierňovaniu iných, a málokto sa snaží napraviť toto zlo. A preto mnohí pôjdu do zatratenia!

Na okraj ešte dodám, že ten, kto hovorí o chybách detí ich rodičom alebo o previneniach pracovníkov ich zamestnávateľom – za tým účelom, aby oni vplývali na ich nápravu – ten sa nedopúšťa ohovárania. Naproti tomu chcem zdôrazniť, že počúvanie ohovárania a očierňovania so záľubou je hriechom. Lebo keby nebolo počúvajúcich, nebolo by ani tých, ktorí ohovárajú. A teda počúvajúci nesú tiež vinu na tomto previnení. Diabol sedí na jazyku osočujúceho a v ušiach počúvajúceho. Čo teda treba robiť, ak sa nájdeme v spoločenstve človeka, ktorý ohovára svojich blízkych? Niekomu, kto má nižšie postavenie od nás, prikážme mlčať, pričom poukážme na zlo tohto hriechu. V prípade osoby, ktorá nám je rovná postavením, zručne prenesme rozhovor na inú tému. Naproti tomu, ak osoba, ktorá ohovára, má vyššie postavenie od nás, nemôžeme ju pokarhať, ale správajme sa vážne – prejavom tváre preukážme smútok na znamenie, že sa nám to nepáči.

Aký záver z toho všetkého máme urobiť? Vystríhajme sa zlozvyku hovorenia o iných, skúmajme sami seba, a vtedy uvidíme mnoho zlého vo vlastnom srdci a staneme sa pokornejší. Blahoslavený je človek, ktorý prosí o odpustenie svojich hriechov, a jazyk používa na slávu Boha! Amen.